

สิ่งพิมพ์ต้องห้ามทางการเมืองกับสังคมไทย : การศึกษาเฉพาะ
ระหว่างปี พ.ศ. 2520 - 2523

นางศิริพร วิมานศักดิ์

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาอักษรศาสตรมหาบัณฑิต

หน่วยวิชาวรรณคดีเปรียบเทียบ

บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

พ.ศ. 2532

ISBN 974-569-906-3

ลิขสิทธิ์ของบัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

15668

I 17497 498

THE SUBVERSIVE LITERATURE AND THAI SOCIETY :
AN ANALYSIS OF THE YEARS 1977 - 1980

Mrs Siriporn Vimansak

A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements
for the Degree of Master of Arts
Division of Comparative Literature
Graduate School
Chulalongkorn University

1989

ISBN 974-569-906-3

หัวข้อวิทยานิพนธ์

สิ่งพิมพ์ต้องห้ามทางการเมืองกับสังคมไทย : การศึกษาเฉพาะ

ระหว่างปี พ.ศ. 2520 - 2523

โดย

นางศิริพร วิมานศักดิ์

หน่วยวิชา

วรรณคดีเปรียบเทียบ

อาจารย์ที่ปรึกษา

รองศาสตราจารย์ ดร.สุภาวดี สันทวานิช

อาจารย์ที่ปรึกษาร่วม

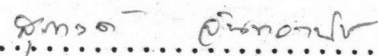
อาจารย์หม่อมราชวงศ์กองกาญจน์ ตะเวทีกุล

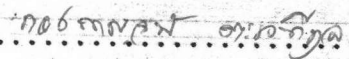
บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย อนุมัติให้บัณฑิตวิทยาลัยรับนี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญามหาบัณฑิต

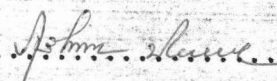
..... คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย
(ศาสตราจารย์ ดร.ถาวร รัชราภัย)

คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์

..... ประธานกรรมการ
(รองศาสตราจารย์อัมพร ศึกษาระ)

..... อาจารย์ที่ปรึกษา
(รองศาสตราจารย์ ดร.สุภาวดี สันทวานิช)

..... อาจารย์ที่ปรึกษาร่วม
(อาจารย์หม่อมราชวงศ์กองกาญจน์ ตะเวทีกุล)

..... กรรมการ
(รองศาสตราจารย์ ดร.ระวีวรรณ ประกอบผล)

พิมพ์ต้นฉบับบทคัดย่อวิทยานิพนธ์ภายในกรอบสี่เหลี่ยมนี้เพียงแผ่นเดียว

ศิริพร วัฒนศักดิ์ : สิ่งพิมพ์ต้องห้ามทางการเมืองกับสังคมไทย : การศึกษา เฉพาะระหว่างปี พ.ศ. 2520-2523 (THE SUBVERSIVE LITERATURE AND THAI SOCIETY : AN ANALYSIS OF THE YEARS 1977-1980) อ.ที่ปรึกษา : รศ.ดร.สุภางศ์ สันทวานิช, อ.ที่ปรึกษาร่วม : อ.ม.ร.ว.ทองกาญจน์ ตะเวทีกุล, 205 หน้า

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างสิ่งพิมพ์ต้องห้ามทางการเมือง ภาษาไทย กับสภาพทางการเมืองและสังคมไทย จำนวน 21 ชิ้น ในช่วงปี พ.ศ. 2520-2523 ซึ่งเป็นช่วงเวลาที่สับสนไม่เป็นระเบียบ มีการแบ่งขั้วอำนาจเป็นฝ่ายซ้ายและขวาอย่างชัดเจน รัฐบาลมีนโยบายอนุรักษนิยมสูง และฝ่ายซ้ายซึ่งเป็นฝ่ายตรงข้ามก็กำลังแสวงหาการล้มล้างสถานการณ์การเมือง ทั้งนี้เพื่อนำไปสู่ข้อสรุปตามที่ Janet Wolff และ Raymond Williams ที่ได้เสนอแนวคิดไว้ว่า เมื่อการนำเสนองานของนักเขียนไม่สอดคล้องกับนโยบายของรัฐ ผลงานนั้นก็เป็นสิ่งพิมพ์ต้องห้าม

วิธีการดำเนินงานวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ศึกษาสิ่งพิมพ์ต้องห้ามที่ปรากฏในราชกิจจานุเบกษา ตั้งแต่เริ่มทำการเปลี่ยนแปลงการปกครองตั้งแต่ปี พ.ศ. 2475-2523 และวิเคราะห์จากสิ่งพิมพ์ต้องห้ามจำนวน 21 ชิ้น ในช่วงปี พ.ศ. 2520-2523 ตลอดจนสภาพทางการเมืองและสังคมไทย พร้อมทั้งวิเคราะห์ความสัมพันธ์ของสิ่งพิมพ์ต้องห้ามทางการเมืองกับสภาพสังคมไทยในช่วงเวลาดังกล่าว พบว่าในช่วงปี พ.ศ. 2475-2523 มีสิ่งพิมพ์ต้องห้ามทั้งหมด 983 ชิ้น จัดเป็นเรื่องเกี่ยวข้องกับความสัมพันธ์ของชาติมากถึง 881 ชิ้น รองลงมาได้แก่เรื่องที่เกี่ยวข้องกับการดำรงอยู่ของคำสอนพุทธ 101 ชิ้น และการดำรงอยู่ของสถาบันพระมหากษัตริย์ 1 ชิ้น ส่วนผลการวิจัยในช่วงปี พ.ศ. 2520-2523 พบว่าแนวคิดที่ปรากฏในสิ่งพิมพ์ต้องห้ามสามารถแยกออกเป็น 4 ลักษณะ คือ

1. ล้มล้างและเผยแพร่ความคิดแบบสังคมนิยม
2. โจมตีรัฐบาลทั้งด้านนโยบายและการปฏิวัติ
3. แฉแฉงข้อมูลทางประวัติศาสตร์เกี่ยวกับความพยายามก่อการกบฏเป็นครั้งแรก
4. โจมตีสหรัฐอเมริกา

ความสัมพันธ์ระหว่างสิ่งพิมพ์ต้องห้ามกับสภาพการเมืองและสังคมไทยในช่วงนั้นเป็นไปอย่างใกล้ชิด ในลักษณะที่รัฐเข้าควบคุมเพื่อป้องกันและปรามข้อเสียนที่ขัดแย้งกับรัฐบาล โดยมีเหตุผลคือไม่ต้องการให้แนวคิดของฝ่ายซ้ายเจริญเติบโตจนเป็นอันตรายต่อความมั่นคงของประเทศชาติ ซึ่งในสมัยนั้นสิ่งพิมพ์เหล่านี้ย่อมถือได้ว่าเป็นสิ่งพิมพ์ต้องห้ามเนื่องจากไม่ล้นองเจตนาของรัฐบาล เป็นการสอดคล้องกับบทสรุปของ Janet Wolff และ Raymond Williams ที่ได้เสนอไว้

หน่วยวิชา วรรณคดีเปรียบเทียบ
 สาขาวิชา วรรณคดีเปรียบเทียบ
 ปีการศึกษา 2531

ลายมือชื่อนิติ ศิริพร วัฒนศักดิ์
 ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษา สมถวิล สันทวานิช

พิมพ์ต้นฉบับบทคัดย่อวิทยานิพนธ์ภายในกรอบสี่เหลี่ยมนี้เพียงแผ่นเดียว

SIRIPORN VIMANSAK : THE SUBVERSIVE LITERATURE AND THAI SOCIETY : AN ANALYSIS OF THE YEARS 1977-1980. THESIS ADVISOR : ASSOC. PROF. SUPANG CHANTAVANICH, Ph.D, THESIS CO-ADVISOR : M.R. KONGKARN TAVEDHIKUL, 205 pp.

The purpose of this thesis is to study the relationship between Thai subversive literature and the political and social situation during the period of 1977-1980. Twenty-one publications during that period and considered representative of this period of conflict between conservatism and socialism. Power was in the hands of the conservative government whilst the socialists were formally seeking political support. The conclusions of this thesis support the statement made by Janet Wolff and Raymond Williams that whenever the authors' presentation or thinking is not in line with the government's policies, it is prohibited.

This research was carried out by studying the subversive literature which has appeared in the government gazette since the beginning of the period of Constitutional Monarchy, i.e. from 1932-1980. During that period 983 publications were deemed subversive. It was found that 881 publications involved national security, 101 were considered threatening to the national religion and one was threatening to the monarchy. Specifically, 21 subversive publications from 1977-1980 can be categorized as follows:

1. socialist propaganda.
2. attacks on governmental policies and measures.
3. the release of background information concerning the first rebellion in the country.
4. attacks on America.

In the context of the influence of Thai politics and society on the literature, it was found that the literature which did not positively support the policies were strictly dealt with for reasons of national security. This phenomenon complies with the concept stated by Janet Wolff and Raymond Williams.

หน่วยวิชา Comparative Literature

สาขาวิชา Comparative Literature

ปีการศึกษา 1988

ลายมือชื่อนิติ ศิวพร อิมมานต์

ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษา ศิวพร อิมมานต์

กิตติกรรมประกาศ

อาจกล่าวได้ว่าวิทยานิพนธ์ฉบับนี้จะไม่สามารถสำเร็จลุล่วงไปได้หากปราศจากซึ่งความเมตตาของรองศาสตราจารย์ ดร. ลู่ทางค์ สันทวานิช อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ และอาจารย์หม่อมราชวงศ์ก้องกาญจน์ ตะเวทีกุล อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ร่วม ซึ่งท่านได้ให้คำแนะนำข้อคิดเห็น รวมทั้งกำลังใจในการวิจัยมาด้วยดีตลอด ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณท่านอาจารย์ทั้งสองไว้ ณ ที่นี้

เนื่องจากวิทยานิพนธ์ฉบับนี้มีความยากลำบากในการหาข้อมูล เพราะเป็นสิ่งพิมพ์ต้องห้าม จึงขอขอบพระคุณร้อยตำรวจโทนิพล บุรณะเรศน์ สันติบาลกอง 2 และกลุ่มเพื่อน ๆ ที่ได้กรุณาให้ข้อมูลบางส่วนแก่ผู้วิจัย ขอกราบขอบพระคุณรองศาสตราจารย์อัมพร ทีชะระ และรองศาสตราจารย์ ดร. ระวีวรรณ ประกอบผล ที่กรุณาละเวลามาเป็นประธานกรรมการและกรรมการในการสอบวิทยานิพนธ์ รวมทั้งรองศาสตราจารย์ ดร. ปราณี กุลละวณิชย์ และอาจารย์ศิริรัตน์ ทวีเลิศนิธิ ที่กรุณาให้คำแนะนำในด้านต่าง ๆ ตลอดมา

ขอขอบคุณเพื่อน พี่ น้อง โดยเฉพาะอย่างยิ่งก้องเพชร ดิณกุล, พี่อัญชลี รล่หอม และเจ้าหน้าที่ห้องสมุดคณะอักษรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยทุกท่านที่ได้ให้ความช่วยเหลือเป็นอย่างดีนับแต่เริ่มเข้าศึกษาในสถาบันแห่งนี้ อีกทั้งคุณจินตนา ฤทธิ์เล่น ผู้พิมพ์วิทยานิพนธ์ให้กับผู้วิจัย

ท้ายนี้ขอกราบขอบพระคุณ นายสมพงษ์ กิจพาณิชย์ นางละเมียด กิจพาณิชย์ ผู้เป็นบิดา-มารดาของผู้วิจัย ซึ่งแสดงความห่วงใยและกำลังใจแก่ผู้วิจัยตลอดมาจนสำเร็จการศึกษา รวมทั้งคุณสมชาย วิมานศักดิ์ ผู้อยู่เคียงข้างเสมอมาไม่ว่ายามทุกข์หรือสุข

ศิริพร วิมานศักดิ์

สารบัญตาราง

	หน้า
ตารางที่ 1	
จำนวนสิ่งพิมพ์ต้องห้ามระหว่างปี พ.ศ. 2475-2523	
จำแนกตามภาษา.....	16
ตารางที่ 2	
สิ่งพิมพ์ต้องห้ามแต่ละสมัยจำแนกตามภาษาและสาเหตุที่ต้องห้าม.....	19

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ	จ
กิตติกรรมประกาศ	ฉ
สารบัญตาราง	ช
บทที่ 1 สิ่งพิมพ์ต้องห้ามกับสังคมไทย	1
ที่มาของปัญหา	1
กรอบแนวคิด	4
วัตถุประสงค์ในการศึกษา	8
ข้อสมมติฐานในการวิจัย	9
วิธีการดำเนินการวิจัย	9
ข้อจำกัดในการวิจัย	9
ประโยชน์ที่จะได้จากการวิจัย	10
บทที่ 2 ลักษณะของสิ่งพิมพ์ต้องห้าม	11
คำจำกัดความของสิ่งพิมพ์ต้องห้าม	11
สิ่งพิมพ์ต้องห้ามก่อนการเปลี่ยนแปลงการปกครอง พ.ศ. 2475	11
สิ่งพิมพ์ต้องห้ามหลัง พ.ศ. 2475	13
จำนวนสิ่งพิมพ์ต้องห้าม	15
เนื้อหาของสิ่งพิมพ์ต้องห้าม	18
เหตุผลของสิ่งพิมพ์ต้องห้าม	20
สิ่งพิมพ์ต้องห้ามกับการเมืองแต่ละสมัย	23
บทที่ 3 สิ่งพิมพ์ต้องห้ามช่วงปี พ.ศ. 2520-2523	41
บทที่ 4 สิ่งพิมพ์ต้องห้ามกับการเมืองไทยช่วงปี พ.ศ. 2520-2523	83
สภาพการเมืองก่อนและระหว่าง พ.ศ. 2520-2523	84
ผลกระทบของสภาพทางการเมืองต่อสิ่งพิมพ์	90

	หน้า
สิ่งพิมพ์ต้องห้ามช่วงปี พ.ศ. 2520-2523 กับกรมการเมืองไทย.....	107
สาเหตุที่สภาพทงการ เมืองทำให้เกิดสิ่งพิมพ์ต้องห้าม.....	112
บทที่ 5 สรุปลและอภิปราย.....	115
สรุป.....	115
อภิปราย.....	117
ข้อเสนอสำหรับการวิจัยต่อไป.....	119
เอกสารอ้างอิง.....	120
ภาคผนวก ก.	131
ภาคผนวก ข.	182
ประวัติผู้เขียน.....	205